

РЕЗУЛТАТИ ЕВАЛУАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА ПОЛИЦИЈА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ И БЕЗБЕДНА ЗАЈЕДНИЦА У СРБИЈИ¹

Dave Mellish
OBE QPM BA (Hons)

Зоран Ђурђевић
Полицијска академија, Београд

Апстракт: Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Одељење за међународни развој британске владе (DFID) – Програм за безбедност, сигурност и доступност правде на Балкану (SSAJP), спровели су евалуацију пилот пројекта „Полиција у локалној заједници и безбедност заједнице у Србији“. Рад представља сажет приказ резултата спроведене евалуације, која је тако замишљена да обезбеди објективност и критичност у оцењивању на свакој пилот локацији. Због тога је и спроведена од стране аутора који нису учествовали у имплементацији самог пројекта. Као основа за извођење закључака послужили су: резултати упитника и интервјуа обављени са представницима полиције и локалне заједнице, као и резултати спроведене анкете са грађанима. У раду су презентована тематски груписана запажања о примени основних принципа полиције у локалној заједници, препоруке дате за отклањање идентификованих проблема и постизање стандарда у поступању, као и закључак, у коме је чињенично указано на предности пројекта полиције у заједници у односу на традиционални модел полицијског рада.

1 Рад представља приказ једног дела Извештаја о евалуацији пилот пројекта полиције у локалној заједници и безбедне заједнице који су аутори у својству независних евалуатора поднели

Кључне речи: полиција у заједници, савет за безбедност, законска регулатива, стратегија за безбедну заједницу, едукација и развој, организација и вођство.

УВОД

У склопу реформи Министарства унутрашњих послова Републике Србије, уз консултацију са ОЕБС-ом и другим међународним агенцијама, инициран је пројекат „Полиција у локалној заједници“ који је формално почео да се спроводи у фебруару 2003. године. Имплементација пројекта се на почетку спроводила на четири пилот општине (Врњачка Бања, Крагујевац, Звездара и Нови Бечеј), под покровитељством Одељење за међународни развој британске владе (DFID), да би се у другој половини 2003 и у 2004 години почело са имплементацијом пројекта у Бачкој Паланци и Новом Саду (под покровитељством Националне полиције Норвешке) и у Пожеги (под покровитељством Швајцарске агенције за развој и сарадњу - SDC). Евалуација је обухватила свих седам пилот општина.

Сврха евалуације била је да се процени до ког степена су принципи рада полиције у локалној заједници и безбедне заједнице примењени на пилот локацијама, идентификују недостаци и дају препоруке за даљи рад, како би се помогло Министарству унутрашњих послова у припреми за даље имплементирање овог концепта рада на остале делове Републике Србије.

1 ЗАПАЖАЊА

1.1 Преглед запажања

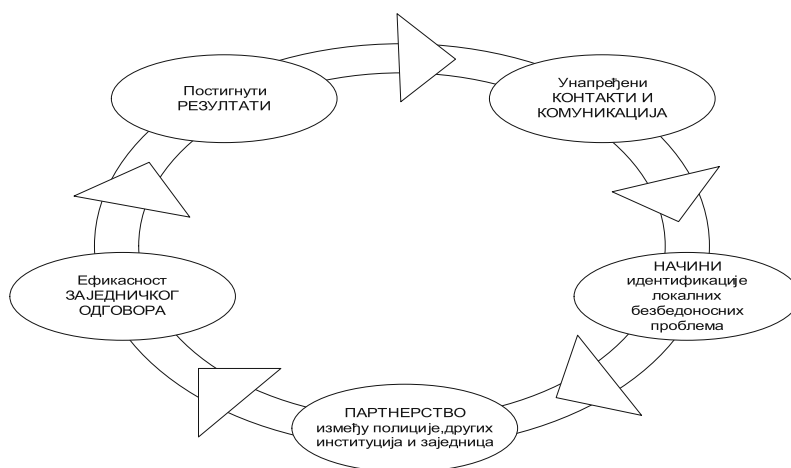
У процесу евалуације било је тешко пилот општине поредити по сличностима², те је уместо директног поређења, фокус пребачен на поређење приступа и постигнутих резултата.

После дужег разматрања, одлучено је да се евалуација усредсреди на општи напредак, постојеће варијације у пилот локацијама и на пет кључних аспеката успешне интеракције између полиције и заједница. То су:

Министарству унутрашњих послова Републике Србије и Одељењу за међународни развој Владе Велике Британије-DFID.

- 2 Наведени став је последица различитих приступа донатора и одабраних приоритета, а самим тим и нивоа и врсте подршке коју су донатори пружили, као и различите проблематике и нивоа расположивих ресурса да се пружи адекватан одговор на проблеме, због чега, управо и није било могуће извршити директно поређење резултата на пилот општинама.

- Формални и неформални контакти и комуникација између полиције и заједница
- Мере којима се идентификују локални безбедносни проблеми и приоритети
- Партнерски односи између полиције, других институција и самих заједница, кроз које се решавају идентификовани проблеми
- Ефикасност заједничког одговора
- Постигнути резултати у превенцији криминала или смањењу броја узрока за избијање идентификованих проблема

1.2 Постигнут успех и варијације

За мање од две године на пилот локацијама постигнут је изванредан успех, нарочито кад се зна да је за развој таквих локалних безбедносних иницијатива потребно од 5 до 10 година. Поједине активности и иницијативе постигле су висок степен развоја и софистицираности и могу се поредити са сличним иницијативама у осталим деловима света. На свим пилот локацијама постоји снажно прихватање и посвећеност принципу полиције у локалној заједници, уз пуно примера партнерског рада полиције са локалним субјектима на идентификовању и решавању проблема и приоритета у заједници.

Међутим, напредак постигнут на различитим пилот локацијама у великој мери се разликује. Постоји неколико разлога који објашњавају разлике у постигнутим резултатима. Када се проуче сви ови разлози, долази се до списка

од неколико изузетно важних лекција које се дају научити и применити у даљем ширењу програма:

- Већа посвећеност и вођство појединих полицајаца на руководећим позицијама, вођа сектора и осталих полицајаца, као и појединих представника локалних заједница довела је до бољих резултата, уз присуство партнерске сарадње на давање квалитетнијег и ефикаснијег одговора на идентификоване локалне безбедносне проблеме.
- Акциони планови који дефинишу визију и основни циљ који се жели постићи, кораке које је потребно предузети и њихове временске оквире, израђени су само у неким пилот локацијама.
- Степен разумевања циљева пројекта и процеса примене, како међу полицијом, тако и међу грађанима, директно утиче на успешну примену локалних безбедносних иницијатива. Непостојање стратегије комуникације у неким општинама довело је до слабе упознатости грађана са циљевима и задацима пројекта.
- Обука која се одржавала на пилот локацијама такође се разликовала. На појединим локацијама сви полицајци и по неки представник локалне заједнице прошли су обуку, од основног, па све до врло високог нивоа обуке. Међутим, на осталим пилот локацијама, обуку је добио само мањи број људи. Неки од кључних актера, као што су вође сектора, тврде да су прошли недовољно или нимало обуке.
- Учешће представника локалних заједница најчешће је зависило од “добре воље” појединаца и приметна је растућа забринутост због чињенице да у свим пилот локацијама даљи развој активности успорава или потпуно кочи очигледна незаинтересованост или неспособност других институција и агенција да се укључе у реализацију пројекта и пруже адекватан одговор на проблеме. Међу разлозима за то су непостојање личне или институционалне посвећености, неадекватна законска регулатива, непостојање протокола и споразума, или комбинација свих ових фактора.
- Однос између полиције и других служби у кривично-правном систему. На појединим пилот локацијама остварено је потпуно учешће представника

правосуђа у локалним безбедносним иницијативама, док у осталим локацијама тог учешћа уопште нема.

- Степен ангажованости полиције. У неким пилот општинама полиција опште надлежности, саобраћајна полиција и, што је важно, криминалистичка полиција раде заједно на различитим нивоима планирања, примене, брифинга и анализа свакодневних активности. У другим пилот општинама, међутим, изгледа да рад полиције у заједници припада само малом броју полицајаца опште надлежности, са јако мало или нимало учешћа полиције из других линија рада. Контрола и координација учешћа полиције такође није била уједначена.
- Средства. Неке пилот локације добиле су возила, опрему за радио везу и криминалистичку технику, што подиже ниво ефикасности локалне полиције. На осталим локацијама, оваква опрема не постоји.

Дакле, различити нивои напретка који су до сада постигнути на пилот локацијама резултат су индивидуалних залагања, донетих одлука, различитих капацитета, средстава и подршке која је пружена тим пилот локацијама. На самом почетку пројекта било је и очекивано да ће се постићи различити резултати на различитим пилот општинама. Међутим, у садашњој фази, такве различитости не би више требало да постоје. Резултати морају да се стандардизују и подигну на највиши ниво који је могуће постићи, тако што ће се примери "Најбоље праксе" реплицирати на свим локацијама.

1.3 Кључна запажања

1.3.1. Контакт и комуникација

Да би се постигло боље разумевање и превазишла погрешна схватања и предрасуде, изузетно је важно да полиција и заједница искористе сваку прилику коју имају за међусобну комуникацију и састанке, како у формалним тако и у неформалним окружењима.

Постоје солидни докази да је контакт између полиције и заједнице интензиван на свим пилот локацијама. Број пријава поднетих полицији по различитим основама је повећан.

У потпуности се разуме важност улоге медија у остварању протока комуникације између полиције и заједнице. На неким локацијама ова улога се учвршћује позитивним и проактивним приступом полиције према медијима, између осталог и пружањем редовних информација о стању јавне безбедности на локалној телевизији, радију, дневним новинама и часописима.

Секторски полицајци и вође сектора предузимају позитивне активности у циљу побољшања контакта са својим локалним заједницама, а у неким локацијама то се поткрепљује посетама “Тод врата до врата” и дистрибуцијом информативних билтена. Предузете су промишљене и испланиране мере на успостављању контакта са локалним јавним институцијама и организацијама.

Постигнут је успех у интензивирању активности са школама, а у неким случајевима именовани су „полицајци за везу са школама“.

Успостављено је неколико СОС телефонских линија, а један број полицајаца је своје приватне бројеве мобилних телефона дао представницима заједница, како би се омогућио бољи контакт.

Комуникација је постала отворенија са мањинским етничким групама са којима се одржавају редовни састанци. Као резултат тога, порасло је међусобно разумевање између полиције и ових група а ранији конфликти и тензије су се у знатној мери смањили.

Уз помоћ заједнице, на једној локацији успостављена је полицијска испостава, односно обезбеђене просторије за секторске полицајце у једном од удаљенијих насеља. На другој пилот локацији, на постојећу зграду полицијске станице додаје се крило за административне потребе грађана и пружање савета.

И поред овог напретка, контакт и комуникација између полиције и заједнице углавном зависе од појединачних иницијатива, личних познанстава, добре воље и способности да се одговори.

Уочљиво је, што показује и истраживање јавног мњења³, да значајни сегменти јавности нису довољно упознати са новим приступом рада полиције и заједнице и новим иницијативама у решавању локалних безбедносних проблема. Поред тога, измене интерних регулатива о контактима локалне полиције са медијима, уведене почетком ове године, неки виде као препреку и успоравајући механизам за слободну размену информација.

Чини се да је комуникација између различитих линија рада полиције на пилот локацијама боље систематизована тамо где постоје израђени акциони планови и где је извршена широка обука о различитим аспектима рада полиције у локалној заједници.

На свим локацијама вође сектора и полицајаца се договарају о активностима а после предузимања врше анализу резултата, понекад и свакодневно.

3 Истраживање јавног мњења обухватило је само три пилот локације (Врњачка Бања, Звездара и Нови Бечеј).

Криминалистичка и саобраћајна полиција често учествују на овим састанцима, али не увек. Руководиоци на основу анализа одређују, некад у писменом облику, циљеве и активности које треба постићи, а резултати се повратно достављају од стране патролних полицајаца, некад кроз унос у књиге евиденције.

Поједини полицајци су упознати са дешавањима на другим пилот општинама, али формална комуникација између пилот локација није успостављена. Комуникација и размена информација између пилот локација би требало да се боље координише из Министарства.

1.3.2 Идентификација проблема и приоритета

На свим пилот локацијама је јасно схваћена потреба да се идентификују проблеми и приоритети. Међутим, начини на који се идентификација врши се међусобно знатно разликују.

На неким локацијама, идентификација се врши:

- (а) Након исцрпне консултације са јавношћу, кроз састанке са грађанима и институцијама или истраживања на секторима током посета „од врата до врата“;
- (б) Од стране саме полиције, засновано на сазнањима из локала и анализом података; и
- (в) Чини се, индивидуалним одлучивањем.

Показало се да је у случајевима када је заједница у потпуности укључена у идентификацију приоритета, као под (а), већа вероватноћа да ће представници заједнице осећати одговорност и испуњавати своју улогу у успешном решавању проблема. У случајевима као под (б), иако заједница ретко игра било какву улогу у идентификовању проблема, од ње се и даље очекује да има кључну улогу у пружању решења. Што се тиче (в), укљученост заједнице је мање очигледна.

Што се тиче приступа у раду полиције у локалној заједници, методологија описана под (а) у складу је са основним принципима, док се за (б) и (ц) чини да су примери случајева када полиција ради над заједницом, уместо у заједници.

Који год модел да је прихваћен за идентификацију проблема, на свим пилот локацијама се спремно уважава чињеница да је за ефикасно решавање проблема потребан мултиагенцијски присуп и учешће заједнице.

На неким пилот локацијама су одабрана само 2 или 3 основна циља или приоритетна проблема на чијем решавању се радило, док се на другим истовремено ради на ширем дијапазону проблема. Чини се да су заједничке активности и резултати ефикаснији ако се напори усредсреде на решавање

мањег броја проблема, него ако се ресурси и напори разводне у покушајима решавања превеликог броја проблема у исто време.

Одељења за аналитику, која анализирају податке из претходних периода, жаришне тачке и користе медологију анализе образаца појавних облика криминала, су успостављена на неким од пилот локација, и показала су добре резултате.

Постоји много доказа, од којих су неки у облику анегдота, о томе како секторски полицајци и појединци из заједнице идентификују и решавају мање проблеме на неформалан начин.

Неки од идентификованих проблема, међутим не спадају у надлежност полиције, или се не могу ефикасно решити само кроз изоловано деловање полиције. У таквим случајевима, ако се не усвоји мултиагенцијски приступ то може довести до незадовољства становништва и фрустрација за полицију.

1.3.3. Партерство

На пет пилот локација успостављени су Савети за безбедност у које су укључени представници полиције, општинских структура и локалних институција, са циљем да надгледају и координирају мултиагенцијски приступ. Постоје озбиљни проблеми у вези са функционисањем Савета за безбедност. Неки од појединаца с којима су обављени разговори сматрају да су Савети исувише исполитизовани и да не представљају заједницу на прави начин, по њима за именовање у Савет битније је како се неко зове него какав допринос може да пружи. Два Савета за безбедност више од годину дана се нису састала. На местима где су успостављене подгрупе у Савету, нема комуникације и надгледања од стране главног Савета. Уопштено говорећи, руковођење, координација, одређивање радног распореда и давање повратне информације су слабе тачке у функционисању савета. Укупни резултат је једна озбиљна неефикасност.

Постоји неколико позитивних примера изванредне мултиагенцијске сарадње у борби против идентификованих проблема, поготово по питању насиља у породици, малолетничке делинквенције и везе са школама. У овим случајевима, полиција, судови, центри за социјални рад, школе и друге организације заједнички раде, постижући врло добре резултате, смањујући обим идентификованих проблема, пружајући подршку жртвама и сводећи повратништво на минимум.

Недостатак капацитета, законских оквира, протокола и меморандума о разумевању унутар и између институција су разлози за спори напредак и

превелико ослањање на „добру вољу“ појединаца. Због свега тога полиција често види себе као једину проактивну страну, док се за остале институције сматра да пружају само ограничен одговор. Неке институције, као што је здравство, али и већина грађана као појединаца нису ангажовани у некој већој мери. Ова немогућност или невољност од стране појединаца да се ефикасније укључе у пројекат може довести до незадовољства, цинизма и инерције на локалном нивоу.

И поред појединачних локалних иницијатива, сарадњу између полиције и правног сектора би требало побољшати. Као што је претходно речено, чини се да представници правосуђа нису претерано вољни да се укључе у партнерске односе са полицијом, јер се то, по њима схвата као угрожавање њихове независне функције у оквиру правног система.

На једној пилот локацији успостављена је Независна саветодавна група, која је основала невладину организацију, Центар за превенцију криминала, са намером да, између осталог, привуче донаторе из приватног сектора.

1.3.4. Ефикасност у одговору

Као резултат интензивнијих контаката између полиције и становништва, разрађених приступа за решавање проблема, интерних састанака, договора и рада аналитичких служби, постоји пуно доказа на основу којих се може закључити да се циљано патролирање и циљно оријентисан рад у елиминисању жаришних тачака одвија редовно на свим пилот локацијама. Овакав рад показао се нарочито успешним када су у њега укључени не само секторски полицајци него и саобраћајна и криминалистичка полиција. Такође, има примера давања веће аутономије вођама сектора, тако да они сами, у складу са безбедносним потребама терена који покривају, организују радно време за своје полицајце.

Неки од одговора на појединачне идентификоване проблеме, као што су насиље у породици и малолетничка делинквенција, су изванредни. Постоје мултиагенцијски рад и сарадња, подршка жртвама, породицама и починиоцима. Исто тако је обезбеђено и даље праћење случајева од стране полиције, судова, центара за социјални рад и просветних установа, што доводи до јачања поверења грађана, смањује обим проблема и побољшава опште задовољство и осећај безбедности у заједници.

Међутим, чак и када постоје овакви одлични примери мултиагенцијског приступа, ефикасност у пружању одговора је ограничена недостатком основних средстава, нпр. „сигурна кућа“ постоји на само једној од пилот локација.

У заједничком раду са локалним властима и власницима угоститељских објеката у напорима да се ограничи радно време објеката, на неким пилот локацијама је постигнут успех у решавању проблема са насилничким понашањем, које је некада повезано са дугим радним временом угоститељских објеката. С друге стране, на неким локацијама напори да се постигне овакав ниво сарадње, иако знатни, нису били успешни па су проблеми и даље присутни.

Као одговор на проблем насиља у породици организована је заједничка обука за раднике полиције и центара за социјални рад. Међутим, кроз заједнички рад и решавање проблема јасно се указала потреба за даљом и софистициранијом обуком радника обе институције да би се они оспособили за рад на једном овако осетљивом питању. Исто важи и за рад на малолетничкој делинквенцији, злоупотреби алкохола, наркотика и болестима зависности.

Због знатног унапређења рада служби криминалистичке технике на две пилот локације, борба против криминала је постала ефикаснија, нарочито када је у питању ефикасније откривање доказа, о извршеним кривичним делима и то не само на тим локацијама него и на околним подручјима. Постоји добра сарадња служби криминалистичке технике између тих пилот локација и оних у Београду и у другим центрима.

Све пилот локације су ставиле нагласак на партнерски рад са школама, у циљу смањења нереда, малолетничких преступа, спречавања оперисања препродаваца дроге у близини школа и развијања саобраћајне културе. Ангажованост полиције се креће у распону од сталног присуства полицајца у појединим школама, где он практично постаје део школског особља и ради са наставницима, родитељима и радницима за социјални рад, до секторских полицајца који обилазе школе у току својих патрола, или годишњих посета на почетку сваке школске године да се ђацима одржи час о безбедности саобраћаја.

1.3.5. Постигнути резултати

Услед интензивiranог контакта између полиције и заједнице, број пријава које грађани подносе полицији по разним основама је у порасту, што је у складу са почетним надањима и очекивањима. Пораст је поготово евидентан у пријавама насилничког понашања на свим локацијама где је насиље у породици приоритет, што је такође у складу са очекивањима. Овај пораст у броју пријава се компензује смањењем броја пријављених крађа возила, имовинских деликата и кривичних дела са малолетним починиоцима за преко 50%, тамо где се на

овим проблемима циљано радило и где је полиција почела да спроводи циљано патролирање и мултиагенцијске превентивне мере⁴.

Бољи рад криминалистичке технике и форензичка опрема и експертиза тамо где су доступне, довеле су до повећања броја расветљених кривичних дела, укључујући и случајеве убиства.

Због отвореније комуникације и поверења између полиције и грађана на пилот локацијама полиција долази до више информација и квалитетнијих обавештајних података о криминалним активностима, што је у неким случајевима резултовало хапшењем великих криминалних група и запленама хероина и других наркотика⁵.

Заједничке активности полиције и ромске заједнице на једној пилот локацији донеле су побољшање односа, веће разумевање и поштовање, као и драстично смањење могућности да дође до конфликта.

Током самог процеса евалуације, представници заједнице, укључујући и припаднике етничких мањина, представнике разних институција, локалних власти, просветних установа и других организација, су изразили подршку за овакав рад полиције и задовољство због бољег и пажљивијег приступа и одговора полиције на локалне проблеме, у поређењу са периодом од пре три или више година. Они су истакли да, по њиховом мишљењу, локално становништво сада има више поштовања за полицију, услед текућих промена у начину и стилу полицијског рада.

2 СТЕЧЕНА ИСКУСТВА И ПРЕПОРУКЕ

2.1 Полиција у локалној заједници и безбедна заједница :

Као што је већ напоменуто, изузетно је важно јасно истаћи разлику између термина полиција у локалној заједници и Безбедност заједнице, тј. безбедна заједница.

Полиција у локалној заједници је метод рада и организациона стратегија коју прихвата служба полиције како би остварила своју функцију и испунила задатке за које је одговорна.

Безбедност заједнице, тј. безбедна заједница, је процес остваривања партнерских односа који предводи локална заједница, а у партнерство се укљу-

4 Податак добијен од представника локалне полиције.

5 Неформални податак добијен кроз разговор са полицајцима на две пилот локације.

чује и служба полиције, са крајњим циљем да се постигне безбеднија заједница, смањи ниво јавних нереда и спречи избијање криминала.

Безбедна заједница је циљ, а полиција у локалној заједници је један од начина на који се тај циљ постиже.

Прейорука 1:

Да рад полиције у локалној заједници, са нагласком на пружању локалне услуге, буде метод, односно начин рада прихваћен од стране свих сегмената полицијске организације.

Прейорука 2:

Да се назив мулти-агенцијских активности (локалних безбедносних иницијатива) које се тренутно спроводе на 7 пилот локација, и сва наредна ширења на друге делове Србије, одмах промени у „Безбедна заједница“, а НЕ „Полиција у локалној заједници“.

2.2 Законска регулатива и протоколи

Недостатак законске основе, протокола и меморандума о разумевању унутар полиције и између других институција сматра се великом препреком за ефикасан партнерски рад и сарадњу, јер се тиме инхибира могућност за реговање одређених институција и превише се ослања на добру вољу појединаца. Представници других институција су у току евалуације потврдили овај став.

Прейорука 3:

Да се донесе и почне да примењује нови Закон о полицији⁶ и законска акта, протоколи и меморандуми о разумевању, којима ће се обезбедити и омогућити пуно учешће других институција у пројекту, као што су здравствене установе, образовне установе, центри за социјални рад, органи локалне власти.

2.3 Стратегија за безбедну заједницу

Да би се омогућила већа јединственост деловања у пракси, брзо уочавање недостатака и примена примера „добре праксе“, потребно је да се све активности полиције боље координишу и ставе у оквире националне стратегије.

6 Нови нацрт Закона о полицији, који подразумева примену рада полиције у заједници, уз већу аутономију на локалном нивоу је израђен и треба да буде разматран на у Народној Скупштини Републике Србије почетком 2005.

Прејорука 4:

Да се формулише национална стратегија за безбедну заједницу и да све локације на којима се спроводи сачине акционе планове са назначеним циљевима, методама, и временским оквирима.

Прејорука 5:

Да се у стратегији за безбедну заједницу посебна пажња обрати на мере превентивног деловања и на поступања по питању насиља у породици, малолетничке делинквенције и контакта са просветним установама, како би се одредила боља јединственост у приступу, поступањима и резултатима.

Прејорука 6

Да СВЕ будуће директиве о политици деловања буду компатибилне са Стратегијом за безбедну заједницу. Да би се то остварило морају се успоставити за то адекватни унутрашњи механизми.

2.4 Координација

Како би се применио пројекат безбедне заједнице, постоји јасно идентификована потреба за укључивањем свих линија рада полиције у надгледању и координацији активности на нивоу целе републике, секретаријата и на локалном нивоу. Да би се ово остварило, потребно је предузети додатне мере у смислу координације.

Прејорука 7:

Да Одељење за превенцију и рад полиције у локалној заједници у МУП-у, или одговарајуће полицијско тело на националном нивоу са одговарајућим овлашћењима, преузме одговорност за спровођење и координацију свих аспеката полицијских активности неопходних за спровођење рада полиције у заједници.

Прејорука 8:

Да се, у циљу спровођења националне стратегије и координације на локалном нивоу, одговарајућа одељења за безбедну заједницу реплицирају на нивоу СУП-ова и да се у сваком ОУП-у у ком се одвија имплементација одреди један радник који ће бити координатор за рад полиције у заједници.

2.5 Стратегија комуникације:

Успешна имплементација принципа безбедности заједнице зависи од тога колико заједница разуме те принципе, колико прихвата одговорности, активно сарађује и колико је спремна да се ангажује око постизања одговарајућих решења.

Стога, све активности које се започињу у циљу безбедности заједнице морају се пропратити добро промишљеном стратегијом комуникације, како националном, тако и локалном, која ће предвидети пружање информација не само о свим аспектима безбедне заједнице, него и о постигнутом успеху по питању тешких кривичних дела и организованог криминала и осталих идентификованих проблема.

Прејорука 9:

Да се развије стратегија комуникације, у циљу обавештавања заједнице о сврси и корисности концепта безбедне заједнице, као и о њеним обавезама у спровођењу безбедности заједнице. У ову стратегију морају да се укључе и високи функционери републичких и локалних власти и институција, те локални и национални медији. Та Стратегија треба да буде сталног карактера и да даје редовне прегледе по питању развоја и постигнутих резултата, поготово у подручју превенције криминала.

Прејорука 10:

Да се развије засебна стратегија комуникације намењена посебно за припаднике полиције, тако да се свим радницима МУП-а омогући упознавање са сврхом и спровођењем принципа безбедности заједнице, и да се редовно информишу о развоју, примерима добре праксе и резултатима, са свих локација.

2.6 Едукација и развој:

Предуслов за успешну имплементацију пројекта је обука о филозофији и пракси полиције у локалној заједници и превенцији криминала.

Прејорука 11:

Да се разради стратегија за едукацију и програм наставе рада полиције у заједници и безбедне заједнице, за унапређење индивидуалних знања и способности свих припадника полиције и идентификованих чланова из локалне заједнице која је укључена у пројекат, укључујући чланове Савета за безбедност. Степен и ниво обуке треба да буду прилагођен

специфичним потребама, у складу са степеном ангажованости, улогом и одговорношћу у пројекту. Концепт полиције у заједници треба да се уврсти у све видове полицијске обуке, како за нове полазнике тако и за раднике у специјализованим одељењима.

Прејорука 12:

Да се у стратегију едукације укључи и специјалистичка обука за оне полицајце и чланове заједнице који су ангажовани на решавању осетљивих питања, као што су нпр. насиље у породици, малолетничка делинквенција, наркоманија и болести зависности.

Прејорука 13:

Да се осмисли одговарајућа обука за унапређење знања и способности радника у Одељењима за полицију у заједници и других одговарајућих радника на нивоу министарства и секретаријата, као и новоименованих координатора за полицију у заједници у ОУП-има.

2.7 Савети за безбедност:

Потреба за постојањем Савета за безбедност је јасно установљена, али се варијације у раду морају што пре кориговати. Улога и функционисање локалних Савета за безбедност треба да се прати са републичког нивоа и нивоа секретаријата, како би се обезбедило ефикасно спровођење принципа безбедности заједнице и потпуна ангажованост свих институција, уколико се за то донесе одговарајућа законска подлога.

Прејорука 14:

Да се хитно преиспита функционисање Савета за безбедност, како би се обезбедило:

- а. јасно разумевање сврхе Савета за безбедност: да асистира у идентификовању локалних безбедносних проблема, помаже у формулисању мулти-агенцијских решења, и прати и оцењује активности подузете у циљу решавања тих проблема
- б. да распореди за рад Савета јасно осликавају сврху објашњену у претходној тачки (а)
- в. да чланство у Савету не зависи само од статуса и положаја појединаца, него од њихове способности да доприносе раду Савета и преузимају одговорност за одлуке које се донесу

г. да се Савет састаје редовно или по потреби, нпр. једном месечно или једном у два месеца.

д. да се Савету обезбеди одговарајућа административна подршка како би се омогућило ефикасно управљање пословима Савета.

ђ да Савет за безбедност сноси одговорност за своје функционисање и да постоје механизми који обезбеђују ефикасну комуникацију и извештавање.

Прејорука 15:

Да се успостави Савет за безбедност на републичком нивоу, који би се састојао од високих представника: Министарства унутрашњих послова, Министарства за државну управу и локалну самоуправу, Министарства правде; Министарства просвете и спорта; Министарства здравља и Министарства за социјална питања. Такав Савет би омогућио стратешки договор и протоколе, давано смернице, контролисао, обезбеђивао сарадњу институција на локалном нивоу и спровођење национално дефинисаних мера за безбедну заједницу, укључујући и иницијативе за превенцију криминала.

Прејорука 16:

Да се на сваком подручју које покрива СУП успостави безбедносно тело које би било реплика тела описаног у претходној тачки 15.

2.8 Идентификација проблема:

Уместо да полиција сама идентификује проблеме у заједници, боље је на самом почетку укључити заједницу у процес идентификације проблема, јер се тако, пре свега, проблеми прецизније дефинишу. С друге стране, ако се од грађана тражи да учествују у идентификацији проблема и приоритета, већа је вероватноћа да ће се они осећати одговорнији и за изналажење решења. Такође, резултати се најлакше постижу ако се напори усмере на рад на мањем броју договорених проблема, односно приоритета. Искуство са пилот локација је показало да оваква методологија рада доноси много боље резултате.

Прејорука 17:

Јавност не само да се мора прописно консултовати при дефинисању локалних безбедносних проблема, него се и у избору приоритета мора уважавати њено мишљење. Решења за идентификоване приоритете даље треба тражити кроз мултиагенцијски приступ кад год је то могуће.

2.9 Организација и вођство

Промене које треба спровести у служби полиције да би се омогућила примена и одрживост принципа рада полиције у локалној заједници и безбедне заједнице, су широких размера и не смеју се потценити. Потребно је извршити ревизију структуре и система руковођења у полицији и учинити их адекватним и ефикасним, како би полиција била у стању да на најбољи начин одговара на нове изазове, који нагласак стављају на децентарлизацију и пружање локалног сервиса.

Прејорука 18:

Да се хитно спроведе ревизија организационих структура полиције и да се МУП устроји на начин који би му омогућавао да спроводи локалне и националну стратегију за безбедну заједницу, решава актуелне безбедносне приоритете и буде у довољној мери усмерен на потребе грађана на локалном нивоу.

Да би се успешно спровео један овако обиман и широк програм реформе, од суштинске важности су улога и разумевање старешинског кадра. Стога треба установити програм обуке и развоја старешина, који би као саставни део имао управљање променама и стратешко планирање и био намењен садашњим и будућим старешинама у полицији.

Прејорука 19:

Да се успостави програм за развој старешина, за постојеће и будуће руководиоце на нивоу Министарства, секретаријата и одељења унутрашњих послова, како би се обезбедио стратешки развој организације и ефикасно управљање променама.

2.10 Подршка донора

Пилот фаза пројекта била је успешна. Постигнут је веома брз напредак и сакупљена многа искуства која ће помоћи да се пројекат даље прошири на регионални и национални ниво. Скоро да нема никакве потребе да се формирају нове пилот локације, нити да се неке нове иницијативе експериментално опробавају у постојећим пилот општинама.

Међутим, постојећим пилот локацијама биће потребна даља подршка, праћење активности и развој у складу са препорукама из овог извештаја. Министарство треба да настави координисање активности у пилот општинама, кроз Одељење за превенцију и полицију у заједници. Сви пилот пројекти

разних донатора (SDC, Влада Норвешке, DFID) би требало да се преусмере са рада у пилот локацијама на подршку Министарству у процесу проширења рада полиције у заједници и безбедне заједнице у Србији.

Прејорука 20

Да се основна подршка донора измести са активности у пилот локацијама на подршку реализацији планова МУП-а да се пројекат прошири на регионални и национални ниво.

ЗАКЉУЧАК

Безбедна заједница је одговорност свих институција и делова заједнице. Иако полиција у њој има велику улогу, одговорност не лежи само на њој. Да би постигла свој циљ, полиција мора да се повезује са целом заједницом на један систематичнији и отворенији начин, кроз партнерски однос и сарадњу. Прихватањем оваквог приступа, који је свеобухватан и професионалан и значи решавање проблема кроз партнерски рад са осталим агенцијама и кроз размену искустава и стручности, постижу се бољи резултати у раду и ефикасније се користе ограничени ресурси свих институција.

Корист коју заједница има од успешног функционисања процеса у оквиру безбедне заједнице је та што се спречавају могући конфликти, побољшава доступност правде, смањује стопа криминала и страха од криминала. Локална заједница је укључена у решавање локалних проблема. Побољшавају се услови за развијање локалне привреде и отварање нових радних места. Квалитет живота се повећава, те подручје у коме полиција ради на овакав начин постаје привлачнија средина за живот и рад.

Користи које би имала полиција - прихватање принципа безбедне заједнице и полиције у локалној заједници ће полицију начинити сервисом. Полиција постаје одговорнија грађанима и њен рад постаје транспарентнији, поверење и поштовање грађана према полицији расту.

Знања стечена из досадашњих искустава са 7 пилот локација показују колико много може да се постигне. Кроз евалуацију смо покушали да идентификујемо напредак који је постигнут за релативно кратко време, и да истакнемо како Тпримере добре праксе“ тако и Тнедостатке“.

Изнета запажања наглашавају чињеницу да полиција под тренутним околностима може да постигне резултате само до одређене границе, уколико ради сама. Потребна је нова законска регулатива о раду полиције као правила и протоколи о мултиагенцијској сарадњи између разних институција. Ово се може постићи само ако постоји спремност и сарадња на нивоу Владе.

Прави ефекат сваке обимније промене у организацији и начину рада у оквиру полиције и других институција биће изузетно ограничен уколико се не пропрати једном доследном комуникацијском стратегијом на националном нивоу, која би омогућила да се јавност информише о вредностима пројекта безбедна заједница. Учешће заједнице у пројекту је од виталног значаја, али се од грађана не може очекивати да се довољно укључе у пројекат уколико су само

делимично информисани о циљевима пројекта и о улози коју би они могли да имају у остварењу тих циљева.

Да би се успешно применили принципи рада полиције у локалној заједници и безбедности заједнице, морају се испунити знатни организациони захтеви који се постављају пред службу полиције а обим тих захтева се не сме потценити. Основа овог процеса реформе су успешно руковођење и обука.

Резултати постигнути применом пројекта до сада могу се сматрати успешним. Они су у великој мери плод успешног вођења, креативности и одлучности многих појединаца, нарочито из редова полиције. У процесу спровођења пилот (експерименталне) фазе постављени су врло конструктивни темељи за даљи развој и ширење пројекта. Наша намера је да резултати евалуације пруже потребне информације за доношење одлука о имплементирању и начину саме имплементације на остале делове Републике Србије.